

Podróże to styl życia

travel
& style

Norwegia

rozkładana
mapa
gratis

&active

&relax

&family

&nature

&food

&culture

Bezdroża

ERGO
HESTIA®

Spis treści

Poznaj i doświadczył ▶ 2

Spis treści ▶ 3

Niezbędnik ▶ 6

Norwegia w pigułce ▶ 12

14

Oto Norwegia

Krajobrazy ▶ 16

Przyroda ▶ 22

Dzieje Norwegii ▶ 26

Ludzie ▶ 34

Kultura ▶ 38

Kuchnia ▶ 42

Wydarzenia kulturalne ▶ 48

52

Oslo i okolice

Nie pomiń! ▶ 54

Oslo – wczoraj i dziś ▶ 56

Historyczne centrum ▶ 60

Kwadrat Christianii ▶ 74

Bjørvika ▶ 76

Poza centrum ▶ 80

Półwysep Bygdøy ▶ 88

Okolice Oslo ▶ 98

God morgen,
czyli dzień dobry! ▶ 106

Najlepsze gofry świata ▶ 108

Hektolitry kawy ▶ 110

(Oficjalne) symbole
Norwegii ▶ 113

Stawni Norwegowie ▶ 114

Na rzecz pokoju ▶ 120

Design ▶ 122

Młoda sztuka
z całego świata ▶ 124

Jo Nesbø i Harry Hole ▶ 126

Kilka mało znanych faktów
o Norwegii ▶ 128

Kup książkę

Poleć książkę

130

Stavanger i południowe wybrzeże

Nie pomiń! ▶ 132

Trasa z Oslo do Kristiansand ▶ 134

Kristiansand ▶ 148

Dolina Setesdal ▶ 152

Trasa z Kristiansand
do Stavanger ▶ 156

Stavanger ▶ 160

Lysefjorden ▶ 170

Podążać za gwiazdą ▶ 177

Kolebka narciarstwa ▶ 178

Norwegia
na dwóch kółkach ▶ 180

Plażowanie
po norwesku ▶ 182

Troll czy gnom? ▶ 185

Na biegunie i na oceanie ▶ 186

190

Bergen i zachodnie wybrzeże

Nie pomiń! ▶ 192

Trasa ze Stavanger do Bergen ▶ 194

Bergen ▶ 204

Sognefjorden ▶ 222

Trasa z Oslo do Bergen ▶ 228

Skąd wziął się fiord? ▶ 238

Królestwo lodu ▶ 240

Park Narodowy
Folgefonna ▶ 242

Park Narodowy
Jostedalbreen ▶ 244

Park Narodowy
Jotunheimen ▶ 247

Najdłuższy norweski
zip-line ▶ 248

Droga Trolli ▶ 251

Kup książkę

Poleć książkę

252

Trondheim i środkowa Norwegia

- Nie pomiń! ▶ 254
- Trasa z Oslo do Lillehammer ▶ 256
- Lillehammer ▶ 260
- Trasa z Lillehammer do Trondheim ▶ 266
- Trasa z Otty do Geiranger ▶ 272
- Trasa wzdłuż Romsdalen ▶ 276
- Trondheim ▶ 280

Trøndelag od kuchni ▶ 292

Wikingowie ▶ 295

Norwegia dla dzieci ▶ 296

Szczęście po norwesku ▶ 298

Do Norwegii na ryby ▶ 302

Perłki UNESCO ▶ 304

Kup książkę

306

Norwegia północna

- Nie pomiń! ▶ 308
- Trasa z Trondheim do Bodø (E6) ▶ 312
- Bodø ▶ 318
- Narvik ▶ 320
- Lofoty ▶ 326
- Tromsø ▶ 332
- W stronę Przylądka Północnego ▶ 338
- Przylądek Północny (Nordkapp) ▶ 342
- Południowy Finnmark ▶ 344
- Kirkenes ▶ 346
- Magia zorzy polarnej ▶ 350
- Lodowe hotele ▶ 353
- Psie zaprzęgi ▶ 354
- Rudolf była kobietą ▶ 356
- Przygotowane przez wiatr ▶ 358
- Wodne safari ▶ 360
- Języki Norwegii ▶ 362
- Svalbard ▶ 364

NORWEGIA PRAKTYCZNIE ▶ 366

Informator A-Z ▶ 368

Na miejscu ▶ 374

Indeks ▶ 388

Legenda ▶ 392

Poleć książkę

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Norwegia w pigułce

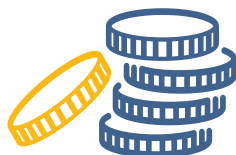
LICZBA LUDNOŚCI
5,3 MLN

NAJWIĘKSZE MIASTA
OSLO 673 TYS.
BERGEN 275 TYS.
TRONDHEIM 185 TYS.
STAVANGER 132 TYS.

USTRÓJ POLITYCZNY
DZIEDZICZNA
MONARCHIA
KONSTYTUCYJNA,
DEMOKRACJA
PARLAMENTARNA

KORONA
NORWESKA
NOK

WARSZAWA
UTC +1 (ZIMĄ),
UTC +2 (LATEM)

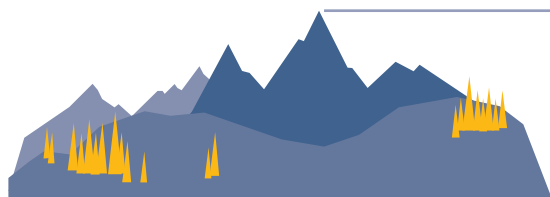

OSLO
UTC +1 (ZIMĄ),
UTC +2 (LATEM)

GALDHØPIGGEN
2469 M N.P.M.

NAJWYŻSZY PUNKT

WYBRZEŻE MORSKIE
0 M N.P.M.

NAJNIŻSZY PUNKT

JĘZYK URZĘDOWY
NORWESKI

.no

WWW

+47

STRUKTURA ETNICZNA:

- ▶ Norwegowie 83,2%
(w tym ok. 60 tys. Saamów)
- ▶ Polacy 2%
- ▶ Litwini 0,8%
- ▶ Somalowie 0,8%
- ▶ Szwedzi 0,7%
- ▶ Pakistańczycy 0,7%
- ▶ inni (Syryjczycy, Irakijczycy, Niemcy i in.)

STRUKTURA RELIGIJNA:

- ▶ protestanci 76%
- ▶ bezwyznaniowi 17%
- ▶ muzułmanie 3%
- ▶ katolicy 2,4%
- ▶ inni 1,6%

Oslo – wczoraj i dziś

Oslo – stolica Norwegii – to miasto z ponad 1000-letnią historią, tym samym najstarsza ze skandynawskich stolic. O długich i burzliwych dziejach przypominają tutejsze zabytki. I choć dziś jest synonimem nowoczesności, znajdziemy tu sporo pamiątek z czasów pierwszych królów.

W połowie XI w. miasto założył **Harald III Srog**i, choć istnieją ślady świadczące o osadnictwie nad Oslofjordem już w IX w. Syn Harald'a, Olaf Spokojny, pod koniec XI w. ustanowił w Oslo **pierwsze biskupstwo**. Mniej więcej w 1300 r. decyzją

króla Haakona V Długonogiego Magnussona miasto zostało stolicą kraju. Wtedy też wzmocniono je, budując twierdzę Akershus. Liczyło wówczas niecałe 3 tys. mieszkańców, miało sześć kościołów i trzy klasztory.

Patron miasta

Patronem Oslo jest **św. Hallvard** (1020–43), którego wspomnienie przypada 15 maja. Przyszedł na świat w Lier jako syn bogatego chłopca. W wieku 23 lat, gdy wyruszał w podróż do Anglii w celach handlowych, pomógł błagającej go o pomoc ciężarnej kobiecie i wziął ją na swoją łódź. Niestety dogonili ich dwaj mężczyźni, przed którymi kobieta uciekała, a którzy twierdzili, że zostali przez nią obrabowani. Hallvard odmówił wydania niewiasty. Zginął razem z nią od postrzału z łuku. Jego ciało obciążone kamieniem młyńskim mężczyźni wrzucili do wód fiordu – szybko jednak, mimo obciążenia, wypłynęło na powierzchnię. Zwłoki Hallvarda pochowano w pobliżu gospodarstwa jego ojca – wkrótce po tym wytrysnęło tam źródło, a nad grobem zaczął się unosić przepiękny zapach. Hallvarda ogłoszono świętym. Jego wizerunek znajduje się na pieczęciach miasta już od czasów średniowiecza. Medal św. Hallvarda to najważniejsze wyróżnienie przyznawane przez władze miasta. Pod wezwaniem świętego była także główna katedra w Oslo, stojąca niegdyś na starym mieście. W dawnych wiekach stanowiła centrum władzy biskupa. Była też miejscem, gdzie dokonywano koronacji czy odbywały się śluby rodziny królewskiej. Została zniszczona w XVII w. – jej ruiny można zobaczyć niedaleko stacji kolejowej Oslo Sentralstasjon (zachodnia strona).

W 1624 r. król Danii i Norwegii Christian IV Oldenburg odbudował miasto po wielkim pożarze. Przeniósł je także bliżej twierdzy Akershus i od swojego imienia nadał mu nową nazwę – **Christiania**. Władza była jednak sprawowana z Kopenhagi i Christiania pozostawała w jej cieniu.

Sytuacja uległa zmianie wraz z XVIII w., gdy w Norwegach zaczęła się budzić świadomość narodowa. W 1763 r. wydano pierwszą w kraju **gazetę** – „Norske Intelligenz-Seddeler”, a w 1811 r. w Christianii założono **uniwersytet**.

W 1814 r. rozpadła się unia realna łącząca królestwa Danii i Norwegii. Powstała unia personalna pod nazwą **Zjednoczone Królestwo Szwecji i Norwegii**. W tym czasie Norwegia wprowadziła konstytucję, posiadała także własne urzędy, a Christiania stała się stolicą. W wyniku reformy językowej przeprowadzonej w latach 1877–1925 nazwę stolicy zaczęto zapisywać jako Kristiana. Natomiast w 1925 r., po przeprowadzeniu referendum, powrócono do nazwy Oslo.

XIX w. to okres **intensywnej rozbudowy** miasta. Kierował nią architekt Christian H. Grosch. Zaprojektował m.in. budynek stołecznej giełdy (1808), Muzeum Narodowe (1830) i gmachy uniwersyteckie przy głównej ulicy Karl Johans gate (do 1854 r.). W mieście powstały pierwsze zakłady produkcyjne, sprowadzono maszyny, budowano stocznie. W 1865 r. liczba mieszkańców wynosiła 55 tys., a w 1900 r. 228 tys. Dzielnice, uważane obecnie za najbardziej eleganckie (np. Torshov), powstały w latach 20. XX w. Niestety przy wznoszeniu tutejszych neoklasycystycznych rezydencji zburzono starsze zabytkowe budynki.

Ostała się jednak stara twierdza Akershus, której działa nie zapobiegły inwazji hitlerowskiej w kwietniu 1940 r. Eskadry okrętów niemieckich powitały kanonady z fortów Koholm i Oscarsborg u wejścia do fiordu Oslo. Ostrzał z armat „Mojżesz” i „Aaron” pochodzących z 1892 r. zatopił m.in. niemiecki krążownik „Blücher” (utonąło przeszło tysiąc marynarzy), pozwalając królowi i rządowi przygotować ewakuację.

Współczesne Oslo zamieszkuje przeszło 693 tys. mieszkańców, ale aglomeracja w okolicach stolicy Norwegii obejmuje ponad 1,6 mln osób, czyli około 30% obywateli tego kraju. Niemal jedna trzecia mieszkańców Oslo to **dzieci imigrantów lub imigranci**. W skali całej Norwegii imigranci stanowią przeszło 16% ludności. Co ciekawe, największa mniejszość etniczna nie pochodzi z żadnego sąsiedniego kraju ani nawet z kraju europejskiego, ale z Pakistanu (3,5%). Pozostałe najliczniejsze mniejszości narodowe w mieście to Polacy (2,5%), Somalijczycy (2,3%), Szwedzi (2%) i Irakijczycy (1,2%). Przez wzgląd na dużą liczbę imigrantów miasto ma bardzo kosmopolityczny charakter, ale daleko mu do zatłoczonej metropolii, gdzie żyje się w ciągłym pośpiechu.

Oslo jest jednym z najchętniej odwiedzanych miast Norwegii. Choć jest uznawane za jedną z **najdroższych stolic na świecie** z roku na rok odnotowuje wzrost liczby turystów. Jest bowiem idealną destynacją na **weekendowy city break**.

Historyczne centrum

Serce Oslo z najważniejszymi pamiątkami przeszłości: twierdzą Akershus i ratuszem. W pobliżu znajdują się też inne słynne obiekty z Pałacem Królewskim i siedzibą parlamentu na czele. Tu zlokalizowano dwa ważne norweskie muzea: Muzeum Narodowe i Muzeum Henrika Ibsena.

Oslo jest bardzo przyjazne spacerowiczom – bez problemu można zwiedzić całe centrum pieszo, a do bardziej oddalonych atrakcji dojechać wygodną komunikacją publiczną. Stolica Norwegii jest także idealnym miejscem dla rodziców z małymi

dziećmi oraz rowerzystów. Wyróżnia się świetną nowoczesną architekturą w stylu charakterystycznym dla całej Skandynawii. Nie brakuje tu ciekawych muzeów z interaktywnymi wystawami, sklepów z bardzo dobrym designem, a także przytulnych

Nazwa twierdzy Akershus powstała z połączenia słów: *Aker* – tak nazywała się okolica, w której zamek został wybudowany, oraz *hus*, czyli „forteca”.

kawiarni z wyśmienitą kawą i pysznymi cynamonowymi bułeczkami. Oferta gastronomiczna jest bardzo różnorodna i na wysokim poziomie. Jedynym minusem są wysokie ceny – Oslo jest jedną z najdroższych stolic świata. Na poznanie miasta warto zarezerwować minimum dwa pełne dni. Będziemy mieć wtedy zarówno czas na zwiedzanie, jak i odpoczynek na tonie przyrody.

Twierdza Akershus

Zwiedzanie Oslo najlepiej rozpocząć od **Akershus** – jednej z najpotężniejszych cytadel Skandynawii. Twierdzę zaczęto wznosić ok. 1290 r. z rozkazu Haakona V Mangussona, który przeniósł tu stolicę z Bergen. Miała bronić miasta przed atakami, głównie duńskimi (jej mury były wtedy o 7 m wyższe niż obecnie).

Jest to średniowieczny zamek, który król Chrystian IV przebudował w 1. poł. XVII w. w stylu renesansowym. Warto zwrócić uwagę na kostki białego kamienia przy podjazdach. Postawiono je na sztorc, by konie miały oparcie dla kopyt. Forteca nie została nigdy zdobyta. Nawet w 1940 r., po obaleniu przez Niemców, twierdza została przekazana w wyniku kapitulacji. W czasie okupacji hitlerowskiej znajdowało się tu więzienie.

Dziś część tutejszych pomieszczeń jest używana przez rząd w celach reprezentacyjnych. Niektóre z sal można zwiedzić, np. **Olavshallen** (trafioną w 1527 r. piorunem) czy **komnatę Chrystiana IV** z szeroką panoramą

zatkoi (w rzeczywistości za życia króla pomieszczenie to było podzielone na kilka pokoi). Najcenniejszymi eksponatami w komnacie są przepiękne, wiszące na ścianach gobeliny. Zwiedzając twierdzę, warto także odwiedzić **kaplicę pałacową** i **królewskie mauzoleum** oraz zwrócić

uwagę na służbę wartowniczą, którą pełni Gwardia Królewska (Hans Majestet Kongens Garde).

Na terenie twierdzy działa kilka placówek muzealnych. Jedną z nich jest **Muzeum Sił Zbrojnych** (Forsvarsmuseet). Muzeum opisuje dzieje norweskiego oręża

od czasów wikingów. Można tu zobaczyć m.in. mundur, w który odziany był król Hakon, gdy wyruszał na emigrację po ataku Niemców w 1940 r.

Historię norweskiego ruchu oporu w okresie II wojny światowej przedstawia leżące w obrębie fortyfikacji **Muzeum**

Norweskiego Ruchu Oporu (Norges Hjemmefrontmuseet). Jest ono kopalnią wiedzy o czasach wojny. Można w nim obejrzeć m.in. fotografie, broń, nagrania mów Vidkuna Quislinga (faszystowski działacz polityczny, dwukrotny premier Norwegii) i odtworzoną celę komisariatu

Trasa ze Stavanger do Bergen

Ze Stavanger do Bergen możemy dojechać na dwa sposoby: drogą E39 (210 km), biegnącą prosto na północ przez Haugesund, lub drogami nr 13 i E16 okrążającymi fiordy (346 km). Obie trasy korzystają z kilku połączeń promowych i wielu tuneli, również podwodnych – w wypadku E39 wielokilometrowych.

WOKÓŁ FIORDÓW

Dłuższy wariant przejazdu (7–8 godz.) wykorzystuje drogę nr 13, a na końcowym etapie E16. Okrąża on odnogi

Boknafjorden, a dalej na północ Hardangerfjorden (biegnąc brzegiem pięknego Sørfjorden). Wybierając tę trasę, nadłożymy drogi, unikniemy jednak odcinków płatnych i zyskamy możliwość obejrzenia

kilku atrakcji, w tym słynnej skały Trolltunga.

Podróż ze Stavanger zaczyna się od przeprawy promowej do Tau (nabrzeże Fiskepiren; przewoźnik Norled, <https://www.norled.no>). Kolejna czeka nas w Hjelmeland (przy terminalu warto zwrócić uwagę na „pomnik tradycyjnego krześla” – rodzaj artystycznej instalacji). Na tym odcinku trasy nie ma specjalnych atrakcji, chyba żeby zaliczyć do nich sielskie widoki i typowe dla regionu XIX-wieczne **drewniane kościoły** (w Tau, Årdal, Hjelmeland, Erfjord, Sand...). Około 3 km za Suldalsosen można zatrzymać się na chwilę na parkingu przy drodze i podejść do pobliskiego **Kolbeinstveit** – dawnego młyna wodnego. Droga biegnąca wzdłuż malowniczego jeziora Suldalsvatnet doprowadzi nas do Nesflaten z kolejnym drewnianym kościółkiem. Kilka kilometrów dalej minieśmy doskonale widoczny z drogi **wodospad Flesåafossen** o wysokości 160 m (ilość spadającej

Hardangerfjorden

Hardangerfjorden zaczyna się w Oceanie Atlantyckim na południe od Bergen i wnika w głąb lądu w kierunku północno-wschodnim, dochodząc do rozległego płaskowyżu Hardangervidda (stanowiąc kręgosłup dawnego okręgu Hordaland z głównym ośrodkiem w Bergen). Jego długość wynosi 179 km, szerokość dochodzi do 7 km, a głębokość do 861 m (przy Norheimsund, w północnej części fiordu). Hardangerfjorden charakteryzuje się wysokimi, skalistymi brzegami. Posiada liczne odgałęzienia, tworzące osobne fiordy „drugiego rzędu”, najdłuższe z nich to Sørffjorden i Eidffjorden. Głównymi portami doliny są Kinsarvik i Odda.

Kościół w Røldal

Jeśli w Håra pojedziemy prosto drogą E134, po chwili (3 km) znajdziemy się w **RØLDAL**. Znajduje się tu interesujący kościół, zbudowany w 1. poł. XIII w., drewniany i nazywany klepkowym (Røldal stavkyrkje), choć wśród specjalistów toczą się spory na temat jego historii (przebudowań) i „czystości” cech konstrukcyjnych. Świątynia posiada cenne wyposażenie, m.in. XIII-wieczne rzeźby Matki Bożej, św. Olafa i Archanioła Michała oraz równie wiekową chrzcielnicę wykonaną ze staetytu – dość rzadkiej skały metamorficznej. Ołtarz pochodzi z 1629 r. W średniowieczu kościół był celem pielgrzymek – wierni pragnęli ujrzeć tutejszy „pocący się” krucyfiks, którego „łzy” miały mieć moc uzdrawiającą (najpewniej rzeczywiście pokrywał on się „potem” pochodzącym z kondensacji pary wodnej w nieogrzewanym wnętrzu podczas tłumnych zgromadzeń). Świątynia była gruntownie remontowana w 1844 r. oraz w latach 1913–17. XIII-wieczny krucyfiks jest do dziś jedną z najcenniejszych relikwii w Norwegii.

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

nim wody zmienia się w zależności od pory roku i opadów deszczu – zimą prawie go „nie ma”). Kolejny etap to zjazd do Botnen i przejazd brzegiem Røldalsvatnet. Za wsią Håra „trzynastka” pokonuje tunelem przetęcz, za którą osiągamy basen Hardangerfjorden.

Pierwszą miejscowością, jaką tu napotkamy jest **SKARE** (drewniany **Skare kirke** z 1926 r.). Nieco dalej minimy efektowne **wodospady Låtefossen**, dostownie wiszące nad drogą (ich wody przelewają się przez przepusty pod szosą). Kolejna wysoka kaskada – **wodospad Tjødnadalsfossen** – znajduje się 10 km dalej, za Sandvik (z drogi widać słabo tylko jej górną część, ale boczną drogą można podejść bliżej).

Za miejscowością Odda droga biegnie wschodnim brzegiem 40-kilometrowej

długości **Sørfjorden**, jedną z odnóg Hardangerfjorden, uważanego za najpiękniejszy z norweskich fiordów. Jego długość sięga 179 km, co tym samym czyni go trzecim co do wielkości na świecie. Największa głębokość mierzy 861 m (przy Norheimsund, mniej więcej na równoleżniku Bergen). Nad brzegami latem cudownie rozkwita roślinność. Po obu stronach trasy rozciągają się wybitnie widokowe górskie obszary chronione – **parki narodowe Hardangervidda** (na wschodzie) i **Folgefonna** (na zachodzie, zob. s. 242), których samodzielne zwiedzanie (z namiotem) jest niestety dość skomplikowane logistycznie i może być polecane jedynie „zaprawionym w bojach” piechurów o dobrej kondycji i orientacji w terenie.

Skąd wziął się fiord?

Historia norweskich fiordów sięga 10 tys. lat wstecz, gdy tutejsze lodowce zaczęły się topić (wcześniej natomiast podczas plejstoceńskich zlodowaceń zostały utworzone U-kształtne doliny, co można uznać za praprzeczek kształtowania się fiordów). W wyniku cofania się lodowców i podnoszenia się poziomu morza dolne części dolin lodowcowych zostały zalane przez wody morskie – tak właśnie powstały fiordy. Są one zwykle bardzo głębokie (np. Sognefjord osiąga głębokość 1308 m), posiadają strome skaliste ściany oraz rozgałęzienia (boczne dolinki „zawieszane”). Z ich krawędzi często spadają wodospady, a otoczenie obfituje w charakterystyczne dla obszarów polodowcowych formy geomorfolo-

giczne – żłobiny, wygłądy, liczne jeziora i in. W rejonie „ujścia” fiordu dolinę przegradza zawsze podwodna bariera denną – obszar mniej wyerodowany (o mniejszej głębokości), w rejonie gdzie niegdyś czoło lodowca sięgało morza; tu też znajduje się morena czołowa dawnego lodowca. Intensywność erozji lodowcowej powoduje, że dna fiordów są zwykle głębsze niż morze w rejonie ich wylotu (co skutkuje bardzo silnymi prądami pływowymi w tej strefie). W głębokich i długich fiordach woda morska miesza się ze słodką, proces ten ma skomplikowaną dynamikę i intensywność w zależności od profilu podłużnego doliny, ilości cieków w okolicy, obecności lodowca (jak np. na półwyspie

Folgefonna nad Hardangerfjorden) stanowiącego dodatkowy rezerwuuar słodkiej wody czy pory roku. Zasolenie odnóg i basenów fiordów wpływa na obecność w nich rozmaitych gatunków ryb – np. słonowodnego dorsza.

Fiordy występują wszędzie tam, gdzie zlodowacenia były największe – rozległe lądolody o potężnej miąższości lodu mogły kształtować powierzchnię Ziemi przez całe epoki geologiczne. Warunki takie panowały w rejonie biegunów. Zlodowaceni plejstoceniemu zawdzięczamy uformowanie dolin praifiordów na obszarach dzisiejszych Grenlandii, Islandii, Norwegii, Szkocji, wielkich wyspach kanadyjskich Terytoriów Północnych czy na półwyspie Labrador. Fiordy występują też na półkuli południowej – w chilijskiej Patagonii i na Nowej Zelandii.

Fiordów nie należy mylić z riasami, które – choć czasem na pierwszy rzut oka

zbliżone krajobrazowo – mają całkiem inny rodowód. Powstają bowiem przez zalanie przez morze (w wyniku stopniowego, powolnego wzrostu poziomu wód lub obniżania się terenów przybrzeżnych) niezlodowaconych górskich dolin rzecznych w rejonie ich ujścia. Inny jest też ich charakter – są płytsze i krótsze, a ich profil poprzeczny (wraz ze zboczami) bliższy kształtowi litery V. Dno doliny riasowej obniża się równomiernie, przechodząc w dno morskie (brak przełomy dennej) Wybrzeże riasowe występuje w wielu miejscach w Europie, także południowej, w północnej Japonii, w południowych Chinach, wschodniej Australii i wielu innych miejscach na Ziemi. Riasem jest także np. słynna Boka Kotorska w Czarnogórze, często (niestusznie) nazywana fiordem. Istnieją także obszary, na których współwystępują obie formy wybrzeża (Islandia, Nowa Zelandia i in.).

Trondheim

Niegdyś stolica kraju, dziś pełne uroku miasto, które słynie z katedry – jednej z najpiękniejszych na świecie, ważnego uniwersytetu, świetnych festiwali. Miejsce idealne dla amatorów sportu, fanów sztuki i miłośników wypadów za miasto – okolice Trondheim także oferują wiele atrakcji.

Trondheim to trzecie co do wielkości miasto Norwegii, leży na wysokości południowych brzegów Islandii i środkowej Syberii (63°30' szerokości północnej) i ma niecałe 200 tys. mieszkańców. Co ciekawe, pomimo swojego położenia mieści obecnie

największą uczelnię wyższą w kraju – Norweski Uniwersytet Naukowo-Techniczny (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet). Uczelnia powstała w 1996 r. z połączenia kilku różnych uniwersytetów w kraju. Uczy się w niej ponad 40 tys. osób,

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

w światowych rankingach uczelni wyższych zajmuje ona bardzo dobre miejsca.

Miasto jest nie tylko edukacyjną, lecz także duchową stolicą Norwegii – przy katedrze Nidaros kończy się szlak pielgrzymkowy, który przemierzali wierni (a teraz po prostu podróżnicy) od wielu wieków. Co roku do Trondheim przybywa ok. 400 tys. turystów, czyli dwa razy więcej, niż liczy tutejsza populacja.

Centrum miasta tworzy malownicza zabudowa. W zabytkowych kolorowych domach mieszczą się przytulne kawiarnie, świetne restauracje (dwie z nich zdobyły nawet gwiazdkę Michelin), butiki oraz sklepy z lokalnymi produktami. To zresztą idealne miejsce dla miłośników zakupów, którzy lubią dobry design, jakość i lokalne pamiątki – wiele dostępnych tu produktów jest wykonanych przez matę rodzinne firmy. W mieście nie brakuje pubów –

Kup książkę

Z Trondheim łatwo dostać się do Szwecji. Granica leży niecałe 100 km na wschód od miasta (w linii prostej 80 km). Prowadzi do niej droga E14. Od dużego miasta Östersund dzieli nas 268 km, a od Sundsvall nad Bałtykiem 452 km. To droga zwana Karolinerleden, od przejścia i pamiętnej tragedii szwedzkiej armii zimą 1719 r.

w końcu kilkadziesiąt tysięcy studentów musi po zajęciach korzystać z życia. Region słynie z napoju alkoholowego o nazwie *karsk*. Najczęściej to po prostu kawa, cukier i domowy (często nielegalnie produkowany) bimber.

Trondheim leży nad fiordem o tej samej nazwie co miasto. Od wieków jego mieszkańcy żyją z morza. Dziś rozwinięty jest przede wszystkim przemysł stoczniowy i rybny. Miasto to ważny port handlowy środkowej Norwegii. Mimo położenia za równoleżnikiem 63°N w mieście jest względnie ciepło, nawet zimą. Wysokie temperatury to efekt oddziaływania Prądu Zatokowego (Golfstrøm). Średnia roczna temperatura Trondheim wynosi 6,4°C, natomiast temperatura najcieplejszego miesiąca, lipca, to ok. 14,3°C. Śnieg leży tu tylko przez 2,5–3 miesiące w roku.

Trondheim jest kolebką norweskiej państwowości. Często przebywał tu **Harald Pięknowłós** (Hårfager) władający północnymi obszarami. Jego prawnuk, **Olaf Trygvason**, założył tu w 997 r. miasto, które od nazwy pobliskiej rzeki Nidelvy nazwał **Nidaros**. Nazwę na Trondheim zmieniono w XVI w. 18-metrowej wysokości posąg władcy-założyciela znajduje się na

Odwiedzając Trondheim latem, prawie nie zaznamy nocnych ciemności: od 20 maja do 20 lipca słońce ledwie chowa się za horyzontem.

Poleć książkę

W norweskiej konstytucji istnieje zapis mówiący, że monarcha musi być koronowany w katedrze w Trondheim.

Szlaki św. Olafa

Katedrę w Nidaros co roku odwiedza blisko 400 tys. turystów, są wśród nich wierni, którzy podróżują szlakami patrona Norwegii – św. Olafa, biegnącymi z różnych miejsc w kraju do Trondheim. W średniowieczu tutejsza katedra była czwartym, po Jerozolimie, Rzymie i Santiago de Compostela, celem pielgrzymek. Stało się tak za sprawą cudów, które miały tu miejsce po śmierci króla Olafa Haraldssona, późniejszego świętego. Władca zginął w bitwie pod Stiklestad w 1030 r. i został pochowany w Nidaros. Szlak z Oslo przez dolinę Gudbrandsdalen został otwarty w 1997 r., po blisko 500 latach. Liczy on 643 km – taka informacja widnieje na kamieniu milowym, który znajduje się w pobliżu ruin kościoła św. Klemensa w Oslo. Jest to szlak trudny i mało uczęszczany. Zapewnia jednak, obok przeżyć duchowych, także wspaniałe widoki. Jest bardzo zróżnicowany pod względem krajobrazów. Prowadzi przez tereny wiejskie, bory świerkowe i dzięki płaskowyz Dovre. Więcej – zob. <https://pilegrimstleden.no>.

rynku (Torvet), gdzie krzyżują się Kongens gate i Munkegata. Trondheim pełniło funkcję **stolicy kraju wikingów** aż do 1217 r.

Najważniejszym zabytkiem miasta jest katedra Nidaros, gdzie złożono ciało króla **Olafa II Haraldssona**, który zginął w bitwie pod Stiklestad w 1030 r. Niedługo potem został **ogłoszony świętym**, co wspomogło szerzenie się chrześcijaństwa na ziemiach norweskich. Katedra stała się wówczas **miejscem pielgrzymek**,

które przyczyniły się w dużej mierze do rozwoju Trondheim. Peregrynacje wiernych do tutejszej katedry są popularne także współcześnie. Na początku XII w. osiadł tu pierwszy zakon, benedyktyni. Miasto padło często ofiarą pożarów, a w 1681 r. legło w gruzach 90% zabudowy. W czasie przebudowy Trondheim uzyskało swoje dzisiejsze, szerokie ulice.

W 1718 r. Trondheim próbował zdobyć **król Szwecji Karol XII**.

Kalendarium festiwali w Trondheim

- ▶ **Festiwal Jazzowy** (Trondheim Jazzfestival; www.jazzfest.no) – święto muzyki jazzowej organizowane w 1. poł. maja. W mieście odbywają się wówczas koncerty współczesnych talentów przede wszystkim ze Skandynawii i Europy.
- ▶ **Festiwal św. Olafa** (Olavsfestdagene; <https://olavsfest.no>) – wydarzenie organizowane na przełomie lipca i sierpnia, które przyciąga tysiące uczestników z całego kraju. Biorą oni udział w ponad 300 wydarzeniach: koncertach (w tym takich gwiazd jak Sting), przedstawieniach teatralnych, targach historycznych itp.
- ▶ **Festiwal Jedzenia** (Trøndersk Matfestival) – wydarzenie organizowane od 2005 r. na początku sierpnia. Podczas trzech dni blisko 100 wystawców prezentuje lokalne przysmaki okręgu Sør-Trøndelag.
- ▶ **Międzynarodowy Festiwal Studentów** (The International Student Festival in Trondheim; www.isfit.org) – organizowany co dwa lata w lutym największy studencki festiwal na świecie. Co roku wybierany jest jeden temat, wokół którego toczą się dyskusje i wydarzenia kulturalne. Przyjeżdżają na niego studenci z ponad 100 krajów świata. W dyskusjach prowadzonych w ramach festiwalu biorą udział znane osobistości świata mediów i polityki. W ubiegłych latach gośćmi festiwalu byli m.in. Bill Clinton i Dalajlama.

Armia pod dowództwem generała Armfeldta dotarła tu przez Stjørdalen i rozpoczęła oblężenie. Zakończono je po wieściach o śmierci władcy. Wycofujących się szwedzkich żołnierzy zaskoczyła w dolinie burza śniegowa. Zginęło w niej wiele tysięcy ludzi. W przeszłości Trondheim miało nie tylko silną pozycję gospodarczą. W 1760 r. z inicjatywy m.in. biskupa miasta i zoologa Johana Ernsta Gunnerusa powstał tutaj **Det Lærde Selskab**, który dał początek przyszłej wyższej uczelni, jednej z pierwszych w kraju.

Katedra Nidaros

Punkt centralny miasta stanowi imponująca **katedra Nidaros** (Nidarosdomen), największa świątynia Skandynawii (i jedna z najpiękniejszych w Europie). Katedrę zaczął zbudować król Olaf III Spokojny (Olav Kyrre). Jej budowniczy wzorowali się na angielskiej katedrze w Canterbury. Prace zakończono w 1093 r., a w kolejnych stuleciach miały miejsce przebudowy. Trondheim w wiekach średnich było prawdziwą

ostoją chrześcijaństwa na północy Europy i poza katedrą działało tutaj jeszcze dziewięć innych kościołów i pięć klasztorów. Królowie przybywali z pielgrzymkami, np. w 1350 r. szwedzki król Magnus Eriksson (podobno z obawy przed epidemią „czarnej śmierci”). Od 1449 r. w katedrze koronowano władców kraju. W restauracji budowli rozpoczętej w 1869 r. brał udział m.in. Gustav Vigeland, który ozdobił zachodnią fasadę 54 figurami. W sezonie letnim można wejść na wieżę kościelną, a o godz. 13.00 w dni powszednie odbywają się tu koncerty organowe.

Obok katedry znajduje się centrum informacji z literaturą, upominkami i kawiarnią. Z katedrą sąsiaduje średniowieczny (z XIII w.) **pałac arcybiskupi**, obecnie

Srebrna trumna z ciałem św. Olafa – cel średniowiecznych pielgrzymek – nie zachowała się do naszych czasów. W XVI w. została wywieziona do Danii i przetopiona na monety.

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Wikingowie

Ubrany w skóry, świetnie zbudowany, silny mężczyzna z rudymi lub blond włosami i mocno zarysowanymi kośćmi policzkowymi, z waleczną iskrą w oku, dziki i odważny, a jednocześnie prawy. To stereotypowe, romantyczne wyobrażenie wikinga, które upowszechniło się w kulturze w XIX w. i na początku XX w.

Wikingowie, skandynawscy wojownicy z VIII–XI stulecia, odbywali wyprawy o charakterze handlowym lub rabunkowym ze swoich siedzib na Północy do innych części Europy – docierali daleko na południe, aż do Rusi Kijowskiej i Bizancjum, najeżdżali wybrzeża Anglii, Irlandii (gdzie założyli Dublin) i Francji, dopływali też na Półwysep Iberyjski i na Morze Śródziemne. Znani są przede wszystkim jako bitni woje (sprawnie posługujący się mieczami, toporami, włóczniami i tarczami), żądni przygód odkrywcy i świetni żeglarze, którzy, jako pierwsi Europejczycy, dotarli do Islandii, Grenlandii, a nawet północnych wybrzeży Kanady. Słowo *viking* oznaczało zresztą kiedyś właśnie wyruszenie na zamorską wyprawę łupieżczą lub wojenną (samo *vik* zaś to po staronordycku „zatoka”). Wikingowie jednak nie tylko zabijali i łupili – byli też kupcami oferującymi drewno, żelazo, skóry wielorybów, futra, kły oraz... niewolników. Skuteczność w operowaniu na morzu zapewniały im długie, smukłe i lekkie łodzie wiosłowo-żaglowe – drakkary, które poruszały się z prędkością 30 km/godz. W pełnomorskich rejsach handlowych i wojennych sprawdzały się też cięższe jednostki – knary i byrdingi, będące szczytowymi osiągnięciami ówczesnego szkutnictwa. Przetrawianie długiego czasu na morzu umożliwiały wojom zabierane na pokład zapasy słodkiej wody i suszonego dorsza.

W XI w. wikingowie zajmowali dużą część Anglii (gdzie byli obecni już pod koniec VIII w.), wkrótce ulegli jednak naporowi Normanów, czyli... potomków wikingów, którzy w X w. przyjęli chrześcijaństwo i zasymilowali się z mieszkańcami północnej Francji, nazywając swoją krainę Normandią. Sama nazwa „Normanowie” pochodzi od Northman lub Nortmann – znając język angielski, można się domyślić, że oznacza ona po prostu „ludzi z Północy”. Normanowie w XI w. ostatecznie podbili Anglię i Walię, a Wilhelm Zdobywca został królem Anglii i sprawił, że dynastia normandzka rządziła tym krajem przez kilka kolejnych stuleci. W XI w. Normanowie zdobyli także Sycylię i południowe Włochy.

Mało mówi się o kobietach-wikingach. Na tle społeczeństw innych części Europy cieszyły się one sporymi prawami – mogły ubiegać się o rozwód i dziedziczyć majątek po zmarłym mężu (w większości krajów europejskich nawet na początku XX w. nie było to możliwe). W czasie długich wypraw mężów kobiety pełniły funkcję głowy rodziny.

Więcej o wikingach dowiemy się m.in. w Muzeum Łodzi Wikingów w Oslo i w Muzeum Wikingów na Lofotach urządzoneym w miejscu ich dawnej osady.

Autorzy przewodnika: Peter Zralek, Katarzyna Byrtek

Współpraca (uzupełnienia, informacje praktyczne): Barbara Sikora, Maciej Żemojtel

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Barbara Sikora, Gabriela Turzańska, Maciej Żemojtel

Koordinacja techniczna: Miron Kokosiński

Skład i fotoedycja: DAKA – Studio Graficzne | Dawid Kwoka

Opracowanie kartograficzne: Jan Leja, Magdalena Krocza

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Projekt okładki: Ewa Jarocka; materiały graficzne na okładce zostały wykorzystane za zgodą Shutterstock Images LLC

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autorzy oraz Helion SA dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autorzy oraz Helion SA nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44–100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bents1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-6580-3

Copyright © Helion SA, 2020

- **Kup książkę**
- **Księgarnia internetowa**
- **Poleć książkę**
- **Lubię to!**
- **Oceń książkę**
- **Nasza społeczność**

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

- 1. ZAREJESTRUJ SIĘ**
- 2. PREZENTUJ KSIĄŻKI**
- 3. ZBIERAJ PROWIZJĘ**

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

 Helion SA

Podróżowanie stało się dla wielu z nas synonimem stylu życia. Niezależnie od tego, kim jesteś, z kim i w jaki sposób najchętniej spędzasz wolny czas, w każdej części świata znajdziesz coś dla siebie. Sięgnij po przewodnik z serii **travel&style i przekonaj się, jak różnorodne możliwości oferuje.**

Jeśli jesteś amatorem lokalnych smaków, przyjrzyj się informacjom oznaczonym ikoną **travel&food**.

Jako rodzic małego dziecka, zwróć uwagę na strony opatrzone frazą **travel&family**.

Propozycje aktywnego spędzania czasu odnajdziesz w sekcji **travel&active**.

Bardziej spokojnego odpoczynku szukaj pod znakiem **travel&relax**.

Pasjonuje Cię życie i historia mieszkańców odwiedzanego regionu? Skup się na **travel&culture**.

Kochasz dziką przyrodę? Specjalnie dla Ciebie przygotowaliśmy atrakcje **travel&nature**.

Udanej podróży!

Norwegia

Norwegia to jeden z najpiękniejszych i najszczęśliwszych krajów na świecie. Surowe piękno tutejszych krajobrazów przywodzi na myśl doskonałą widokówkę. Jest tu bowiem wszystko – góry i morze, przepastne lasy i arktyczna tundra, spektakularne fiordy i lodowce, wodospady i jeziora, historyczne portowe miasta i wsie z kolorowymi domkami i drewnianymi kościołami. To także miejsce magiczne – z nocami bez świtu i dniami bez zmierzchu, z zadziwiającą zorzą polarną, zasiedlone przez renifery, duchy wikingów oraz... baśniowe trolle i gnomy. Raj dla miłośników aktywnego spędzania czasu, wypoczynku na łonie natury, zabytków i muzeów, a także koneserów dań z ryb i cynamonowych bułeczek.

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newletter>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny wyłącznie na:

ebookpoint

cena: 64,90 zł

ISBN 978-83-283-6580-3

9 788328 365803